ARREST VAN HET HOF (EERSTE KAMER)
VAN 27 OKTOBER 1981 [1]

Gerhard Venus en Wolfgang Obert tegen Commissie en Raad van de Europese Gemeenschappen

„Tijdelijke functionarissen — wisselkoers voor het over te maken deel van de bezoldiging"

Gevoegde zaken 783 en 786/79

Samenvatting

1. *Ambtenaren — Beroep — Voorafgaande administratieve klacht — Bezwarend besluit uitgaande van tot aanstelling bevoegd gezag*
   (Ambtenarenstatuut, artikelen 90 en 91)

2. *Ambtenaren — Beroep — Bezwarend besluit — Begrip — Salarisafrekening waarin nieuwe verordening inzake bezoldiging wordt toegepast*
   (Ambtenarenstatuut, artikelen 90 en 91)

1. Blijkens de artikelen 90 en 91 van het Ambtenarenstatuut kan een klacht, en dientengevolge een beroep, slechts worden gericht tegen een van het tot aanstelling bevoegde gezag uitgaand bezwarend besluit.

2. Een salarisafrekening waarin de administratie nieuwe verordeningen inzake bezoldiging op een ambtenaar toepast, vormt een besluit dat bezwarend kan zijn in de zin van het Statuut.

In de gevoegde zaken 783 en 786/79,

GERHARD VENUS EN WOLFGANG OBERT, tijdelijke functionarissen van de Commissie van de Europese Gemeenschappen, in dienst bij de gemeenschappelijke onderneming „Joint European Torus (JET) Joint Undertaking" te Culham (VK), vertegenwoordigd en bijgestaan door E. Arendt, advocaat te Luxemburg, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg te diens kantore, 34b, rue Philippe-II,

verzoekers,

tegen

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur J. Griesmar als gemachtigde, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij O. Montalto, Bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

1 — Procestaal: Frans.

en

RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur J. Carbery als gemachtigde, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij D. Fontein, hoofd van de juridische dienst van de Europese Investeringsbank, Kirchberg,

verweerders,

betreffende de in de verzoekschriften geformuleerde conclusies, wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

samengesteld als volgt: G. Bosco, kamerpresident, A. O'Keeffe en T. Koopmans, rechters,

advocaat-generaal: F. Capotorti
griffier: J. A. Pompe, adjunct-griffier

het navolgende

ARREST

De feiten

De feiten, de conclusies en de tijdens de schriftelijke behandeling ontwikkelde argumenten van partijen kunnen worden samengevat als volgt:

I — De feiten en het procesverloop

De reglementaire context waarbinnen deze zaken moeten worden geplaatst, kan worden weergegeven als volgt:

Artikel 63 Ambtenarenstatuut bepaalde in zijn tot 31 maart 1979 geldende versie: „De bezoldiging, uitbetaald in een andere valuta dan de Belgische frank, wordt berekend op basis van de pariteiten zoals door het Internationale Monetaire Fonds aanvaard, die op 1 januari 1965 van kracht waren". Bij die IMF-pariteiten werd ook aangeknoopt voor de in artikel 17 van bijlage VII bedoelde overmakingen op verzoek van ambtenaren die bij voorbeeld in hun land

van herkomst over een deel van hun bezoldiging wilden beschikken.

Deze regeling was ingesteld in een tijd van vaste wisselkoersen en zolang de koersen vast bleven, bleek zij bevredigend te werken. Moeilijkheden deden zich voor toen de koersen begonnen te fluctueren, dat wil zeggen sinds omstreeks 1971. Om aan deze situatie het hoofd te bieden, koos men destijds voor een oplossing waarbij de in artikel 64 van het Statuut bedoelde aanpassingscoëfficiënt zo werd vastgesteld, dat hij niet alleen de ontwikkeling van de kosten van levensonderhoud, maar ook de monetaire schommelingen weerspiegelde. Bij deze oplossing was er een natuurlijke neiging tot verlaging van de coëfficiënt voor de landen met een sterke valuta en verhoging ervan voor landen met een zwakke valuta, zoals Italië, het Verenigd Koninkrijk en Ierland. In zijn conclusie in zaak 26/74 (Gillet, Jurispr. 1975, blz. 478) betwistte advocaat-generaal Mayras de wettigheid van deze regeling: volgens hem was artikel 64 kennelijk ingegeven door en geformuleerd vanuit de gedachte, dat de coëfficiënt uitsluitend de wijzigingen in de kosten van levensonderhoud moest compenseren. Het stelsel werkte in de praktijk echter bevredigend voor wat de salarissen betreft en leidde niet tot enige wijziging in de netto-salarissen van de ambtenaren die buiten België en Luxemburg waren tewerkgesteld, onverschillig of het land van tewerkstelling een sterke of een zwakke valuta had.

Daarentegen maakten ambtenaren die waren tewerkgesteld in een land waar de valuta „zwak" was geworden, een „koerswinst" bij overmakingen naar landen met een „sterke" valuta. Op het overgemaakte deel van de bezoldiging werd namelijk overeenkomstig de destijds geldende statutaire bepalingen de aanpassingscoëfficiënt toegepast die voor de gehele bezoldiging gold (dat wil zeggen de aanpassingscoëfficiënt van de standplaats, die is afgestemd op de bijzondere levensomstandigheden aldaar). Een tweede koerswinst was mogelijk door combinatie van een hoge aanpassingscoëfficiënt voor de woonplaats met uitbetaling in de valuta van het land waar de instelling was gevestigd (dit is toegestaan ingevolge artikel 82 van het Statuut betreffende de aanpassingscoëfficiënt, en artikel 45 van bijlage VIII bij het Statuut betreffende de mogelijkheid om voor de uitbetaling tussen drie valuta's te kiezen).

Om een einde te maken aan de distorsies die het gevolg waren van het feit dat het Statuut de IMF-pariteiten nog steeds als referentie gebruikte, stelde de Commissie de Raad op 1 april 1977 een herziening van het Statuut voor, waarbij de IMF-pariteiten werden verlaten en de wisselkoersen geactualiseerd (PB C 99 van 1977, blz. 5). Daartoe werd voorgesteld artikel 63 te wijzigen in die zin, dat de bezoldiging zou worden berekend „op basis van de waarde van de Europese rekeneenheid ten opzichte van [de valuta waarin uitbetaling plaatsvindt] op 1 januari 1977" (welke datum tenminste eenmaal per jaar kon worden gewijzigd). Tegelijkertijd werd ten aanzien van de in artikel 17 van bijlage VII bedoelde overmakingen voorgesteld dat zij zouden geschieden „op basis van de waarde van de Europese rekeneenheid (ERE) zoals vastgesteld in artikel 63 ...", en dat tevens „op de over te maken bedragen ... de coëfficiënt wordt toegepast welke verkregen wordt door deling van de aanpassingscoëfficiënt voor het land in welks

valuta de overmaking geschiedt, door de aanpassingscoëfficiënt welke is vastgesteld voor het land waarin de ambtenaar zijn standplaats heeft".

Na het advies van het Parlement en het Hof van Justitie over dit voorstel te hebben verkregen, stelde de Raad op 21 december 1978 verordening nr. 3085/78 vast, tot wijziging met name wat de te gebruiken muntpariteiten betreft, van verordening nr. 259/68 tot vaststelling van het Statuut van de ambtenaren van de Europese Gemeenschappen en de regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van deze Gemeenschappen en van toepassing is op de andere personeelsleden van deze Gemeenschappen en van verordening nr. 2530/73 alsmede van verordening nr. 1543/73 betreffende bepaalde bijzondere maatregelen (PB L 369 van 1978, blz. 6). Via een methode die op 1 april 1979 van toepassing werd, verwezenlijkt deze verordening de aanpassing van de in artikel 63 van het Statuut bedoelde pariteiten aldus: de Belgische frank blijft de munteenheid waarin de bezoldiging wordt uitgedrukt, doch voor de uitbetaling in een andere valuta wordt hij omgerekend „op basis van de wisselkoersen die gebruikt worden voor de uitvoering van de algemene begroting der Europese Gemeenschappen op 1 juli 1978." Voor de aanpassingscoëfficiënt die op de over te maken bedragen moet worden toegepast, nam verordening nr. 3085/78 de formulering uit het voorstel van 1 april 1977 over.

Parallel aan de actualisatie van de wisselkoersen moesten de aanpassingscoëfficiënten voor de verschillende standplaatsen zodanig worden gewijzigd, dat de bezoldiging voor alle buiten België en Luxemburg tewerkgestelde ambtenaren (of tijdelijke functionarissen) over april 1979 op hetzelfde peil bleef als die over de daaraan voorafgaande maand. Dit gebeurde bij verordening nr. 3086/78 van de Raad van 21 december 1978, tot wijziging van de aanpassingscoëfficiënten die van toepassing zijn op de bezoldigingen en de pensioenen van de ambtenaren en andere personeelsleden van de Europese Gemeenschappen ingevolge de wijziging van de bepalingen van het Statuut betreffende de bij de toepassing van het Statuut te gebruiken muntpariteiten (PB L 369 van 1978, blz. 8). Daar immers het uitgangspunt bij de berekening (bezoldiging uitgedrukt in Belgische franken) per definitie hetzelfde bleef en ook het eindpunt (het bedrag in de valuta van uitbetaling) normaliter gelijk diende te blijven, moest dus toen één der factoren van de berekening (de wisselkoers) werd gewijzigd, de tweede factor de (aanpassingscoëfficiënt) worden aangepast, teneinde de neutraliteit van de verrichting te waarborgen.

Verzoekers, die de Duitse nationaliteit hebben en als tijdelijk functionaris werkzaam zijn bij de Joint European Torus (JET) Joint Undertaking, beklagen zich over het nadeel dat voor hen voortvloeit uit de bij de verordeningen nr. 3085/78 en 3086/78 aangebrachte correctie: de op hun verzoek door de instellingen verrichte overmakingen krachtens artikel 17 van bijlage VII bij het Statuut zijn daardoor voor hen veel duurder geworden.

In hun aanstellingsbrieven van respectievelijk 8 november en 13 december 1978 (Venus) en van 27 oktober 1978 (Obert), ondertekend door het hoofd van de personeelsdienst van de „JET", was verklaard dat hun salaris bestond uit een in de standplaats in Engelse ponden betaalbaar gedeelte (koers UKL 1 = BFR 140) en een gedeelte dat in Duitse Marken naar het land van herkomst kon worden overgemaakt tegen een koers van DM 1 = BFR 13,66.

Ten gevolge van de nieuwe regeling steeg de wisselkoers van de Duitse Mark ten opzichte van de Belgische frank van BRF 12,50 tot BFR 15,76; de overmakingen vanuit het Verenigd Koninkrijk, het land van tewerkstelling, naar de Bondsrepubliek Duitsland, het land van herkomst, vonden voortaan plaats tegen een koers van UKL 1 = DM 6,096, terwijl voordien een Engels pond bij overmaking (140 : 13,66 =) DM 10,24 had opgeleverd. Bedroeg bij overmaking van DM 1 000 de tegenwaarde in maart 1979 op basis van de oude wisselkoersen UKL 97,57 (overeenkomend met BRF 13 660), in april 1979 steeg de tegenwaarde voor hetzelfde bedrag tot UKL 164,05 zulks wegens de nieuwe in artikel 63 van het Statuut voorziene koersen (UKL 1 = DM 3,86), gecorrigeerd met de coëfficiënt verkregen door deling van de nieuwe aanpassingscoëfficiënt „Duitsland" (98,7) door de nieuwe aanpassingscoëfficiënt „Verenigd Koninkrijk" (62,5).

In het geval van Venus, die in april 1979 een bedrag van DM 4 318,96 liet overmaken, bedroegen de extra kosten

UKL 709,38	(tegenwaarde van het overgemaakte bedrag in april)
— UKL 421,40	(tegenwaarde van het overgemaakte bedrag in maart)
UKL 287,98	

In het geval van Obert, die DM 4 363,03 liet overmaken, bedroegen de extra kosten

UKL 716,61	(tegenwaarde van het overgemaakte bedrag in april)
— UKL 425,70	(tegenwaarde van het overgemaakte bedrag in maart)
UKL 290,91.	

Bij circulaire van 4 april 1979 deelde het hoofd van de afdeling personeelszaken van „JET Joint Undertaking" het Euratom- en JET-personeel mee, dat met ingang van 1 april 1979 nieuwe regels in werking zouden treden voor de berekening van het over te maken deel van de bezoldiging, namelijk de verordeningen nrs. 3085/78 en 3086/78.

Reeds vóór de verspreiding van deze circulaire hadden verzoekers bij de Commissie een klacht ingediend, gedateerd op 26 maart 1979. Verzoekers verlangden dat genoemde verordeningen niet zouden worden toegepast of dat tenminste „passende overgangsmaatregelen" zouden worden getroffen.

De Commissie antwoordde hen op 12 juli 1979 dat zij niet, zonder haar bevoegdheid te buiten te gaan, verordeningen van de Raad die op regelmatige wijze in werking waren getreden, buiten toepassing kon laten en dat de wijzigingen van het Statuut bovendien inhoudelijk haar instemming hadden.

De onderhavige beroepen zijn ter griffie van het Hof ingeschreven op 22 oktober (zaak 783/79, Venus) en 26 oktober 1979 (zaak 786/79, Obert).

Bij beschikking van 13 december 1979 heeft het Hof (Eerste kamer) besloten de zaken voor de behandeling en het arrest te voegen.

Het Hof (Eerste kamer) heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

II — Conclusies van partijen

Verzoekers concluderen dat het den Hove behage:

1. Het besluit van de werkgever om de omrekeningskoers voor het over te maken gedeelte van hun bezoldiging vast te stellen op UKL 1 = DM 6,09, nietig te verklaren, althans ten aanzien van verzoekers niet van toepassing te verklaren;

2. Voor recht te verklaren dat de omrekeningskoers voor dit over te maken gedeelte de contractueel door partijen vastgestelde koers is, dat wil zeggen UKL 1 = (140 : 13,60 =) DM 10,24;

3. De Commissie te veroordelen aan verzoekers het salarisverlies te vergoeden dat zij sedert en door de toepassing van de litigieuze regeling hebben geleden;

4. Verweerders te verwijzen in de kosten van het geding.

De *Commissie* concludeert dat het den Hove behage:

1. De onderhavige beroepen niet-ontvankelijk te verklaren;

2. Subsidiair, de beroepen ongegrond te verklaren.

Bij incidentele memorie, ingediend krachtens artikel 91 van het Reglement voor de procesvoering, concludeert de *Raad* dat het den Hove behage de beroepen, voor zover tegen hem gericht, niet-ontvankelijk te verklaren.

III — Middelen en argumenten van partijen

Verzoekers stellen dat hun rechten en verplichtingen als tijdelijk functionaris in de eerste plaats voortvloeien uit hun aanstellingsovereenkomst en niet uit het Ambtenarenstatuut (zaak 25/68, Schertzer, Jurispr. 1977, blz. 1729).

In het door hen aanvaarde tewerkstellingsaanbod was de omrekeningskoers voor het naar de Bondsrepubliek Duitsland over te maken gedeelte van de bezoldiging vastgesteld op DM 1 = BFR 13,66.

Bij de verordening nrs. 3085/78 en 3086/78 is de overeengekomen wisselkoers eenzijdig gewijzigd en daarmee heeft de werkgever hun rechtsgeldig bij overeenkomst verkregen rechten geschonden.

Verzoekers hebben hun werk in de Bondsrepubliek Duitsland opgegeven en hun gezin daar achtergelaten ten einde de door de Commissie aangeboden functie te aanvaarden, in goed vertrouwen op de concrete en becijferde voorstellen die hun tijdens de onderhandelingen vóór hun aanstelling zijn gedaan. De mogelijkheid een groot gedeelte van hun salaris tegen een koers van DM 1 = BFR 13,66 over te maken naar hun land van herkomst, waar zij zware financiële verplichtingen hebben, was voor hen een reden om het aanbod te aanvaarden en moet daarom als een wezenlijk element hiervan worden beschouwd.

Het is in strijd met het algemene beginsel van de rechtszekerheid dat zij nu in een volstrekt andere positie worden gebracht door een inbreuk op de fundamentale voorwaarden die bepalend waren voor hun aanvaarding van de aangeboden betrekking.

In de tweede plaats menen verzoekers dat de werkgever, door hun bezoldigingsvoorwaarden eenzijdig te wijzigen, inbreuk heeft gemaakt op het door het Hof in het arrest van 5 juni 1973 (zaak 81/72, Commissie t. Raad, Jurispr. 1973, blz. 575) uitgesproken beginsel van de bescherming van het gerechtvaardigd vertrouwen van de justitiabelen, dat de administratie haar verbintenissen zal nakomen.

In haar verweerschrift stelt de *Commissie* dat de ontvankelijkheid van de onderhavige beroepen dubieus lijkt, en wel op meer dan één grond.

De Commissie merkt op, dat verzoekers nietigverklaring verlangen van het „besluit van de werkgever om de omreke-

ningskoers voor het over te maken deel van hun bezoldiging vast te stellen op UKL 1 = DM 6,09", zonder de datum en de aard van het aangevallen besluit aan te geven. Volgens de Commissie zijn er derhalve drie mogelijkheden:

— Eerste mogelijkheid: de beroepen strekken tot nietigverklaring en niet-toepasselijkverklaring van de verordeningen nrs. 3085/78 en 3086/78 van de Raad.

De Commissie stelt vast dat in dat geval de onderhavige beroepen niet-ontvankelijk zijn, gezien 's Hofs beschikking van 4 oktober 1979 in zaak 48/79 (Ooms e.a., Jurispr. 1979, blz. 3121), waarin het Hof verklaarde:

„Ingevolge artikel 91, lid 2, Ambtenarenstatuut dienen beroepen van ambtenaren, welke in het kader van artikel 179 EEG-Verdrag worden ingesteld, te zijn gericht tegen het tot aanstelling bevoegde gezag en betrekking te hebben op besluiten of verzuimen *van dit gezag*, waardoor de verzoeker zich bezwaard acht. Het onderhavige beroep voldoet niet aan deze voorwaarde, aangezien het strekt tot nietigverklaring van een verordening van de Raad . . .

Daarenboven vormen de verordeningen nrs. 3085/78 en 3086/78 noch tot de verzoekers gerichte beschikkingen noch beschikkingen die, hoewel genomen in de vorm van een verordening, hen rechtstreeks en individueel raken. Mitsdien is het verzoek evenmin ontvankelijk voor zover ze het op artikel 173 EEG-Verdrag zou zijn gebaseerd".

— Tweede mogelijkheid: de beroepen strekken tot nietigverklaring van de circulaire van 4 april 1979, die van de administratie van de JET uitging.

Deze informatieve nota is niet een voor beroep vatbare handeling. Het stuk bevat uitsluitend een verklaring van de inhoud en de gevolgen van de nieuwe statutaire bepalingen en heeft de bedoeling de gevolgen van de verordeningen nrs. 3085/78 en 3086/78 toe te lichten. Het is dan ook geen voor beroep vatbaar bezwarend besluit. Het begrip bezwarend besluit hangt ten nauwste samen met het begrip procesbelang, doch verzoekers hebben geen enkel belang bij de nietigverklaring van de betrokken circulaire, waarvan de rechtmatigheid en zelfs het bestaan geen voorwaarde is voor de rechtmatigheid van latere besluiten tot vaststelling van de bezoldigingen; deze besluiten worden immers niet genomen krachtens deze circulaire, maar krachtens de nieuwe statutaire bepalingen.

Het bezwarende element waarover verzoekers zich beklagen, moet dus niet worden gezocht in de basishandelingen — de verordeningen nrs. 3085/78 en 3086/78 —, noch in de verklarende circulaire van 4 april 1979, doch in de besluiten tot vaststelling van de bezoldigingen over april, waardoor het gestelde verlies is veroorzaakt.

— Derde mogelijkheid: de beroepen strekken tot nietigverklaring van de individuele beschikkingen tot vaststelling van de bezoldiging over de maand april 1979, waarbij de verordeningen nrs. 3085/78 en 3086/78 voor het eerst zijn toegepast.

De Commissie stelt vast dat de beroepen in deze derde constructie niet-ontvankelijk zijn, omdat verzoekers geen klacht hebben ingediend over de vaststelling van hun bezoldiging over de maand april. In hun klacht van 26 maart 1979 gericht te-

gen de verordeningen nrs. 3085/78 en 3086/78, verlangden verzoekers dat de regeling niet op hen zou worden toegepast. Na de afwijzing van deze klacht hadden verzoekers een klacht moeten indienen tegen de vaststellingsbeschikking zelf. Een dergelijke klacht is echter nooit ingediend.

Op grond van het voorgaande meent de Commissie dat het beroep in zijn eerste onderdeel niet-ontvankelijk is.

Het tweede onderdeel van het petitum, strekkende tot vergoeding van het gestelde salarisverlies, is volgens de Commissie eveneens niet-ontvankelijk, gezien de niet-ontvankelijkheid van het eerste onderdeel.

De Commissie baseert zich hiervoor op het arrest van het Hof van 12 december 1967 (zaak 4/67, Collignon-Muller, Jurispr. 1967, blz. 456), waarin het Hof besliste dat „de niet-ontvankelijkheid van de vordering tot nietigverklaring tevens leidt tot niet-ontvankelijkheid van de daarmee verknochte vordering tot schadevergoeding".

In repliek merken *verzoekers* op, dat zij niet enkel op 26 maart 1979 een klacht hebben ingediend, maar op 15 maart 1979 ook een collectieve klacht, die door alle Euratom-functionarissen bij de JET was ondertekend. Bovendien verzuimt de Commissie bij haar opmerkingen over de ontvankelijkheid van het beroep melding te maken van het op 12 juli 1979 door de heer Tugendhat getekende, uitdrukkelijke besluit tot afwijzing van de administratieve klacht.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid van het beroep menen verzoekers dat het onjuist is om, zoals de Commissie, te stellen dat de informatieve nota van 4 april 1979 een zuiver verklarende strekking heeft en daarom voor het Hof niet kan worden aangevallen. Met deze verklarende nota heeft de werkgever het personeel van de JET Joint Undertaking er immers van in kennis gesteld, dat de bij de verordeningen nrs. 3085/78 en 3086/78 vastgestelde nieuwe bepalingen betreffende de berekeningswijzen van de bezoldigingen en de overmakingskoersen met ingang van 4 april 1979 ook van toepassing zouden zijn op de door de JET betaalde bezoldigingen. Eerst door de nota van 4 april 1979 kregen verzoekers dus kennis van de nieuwe koersen die zouden worden toegepast bij overmakingen door het op contract aangestelde JET-personeel. Deze nota is dus niet zuiver verklarend van aard.

Verzoekers stellen dat zij hun beroep onmogelijk tegen de salarisafrekeningen hadden kunnen richten, want dan hadden zij vanaf april elke maand een administratieve klacht tegen de maandelijkse salarisafrekening moeten indienen totdat het Hof tenslotte op hun beroep zou hebben beslist.

Met de twee administratieve klachten van 15 en 26 maart 1979 is het geschil op rechtsgeldige wijze bij de Commissie aanhangig gemaakt. Het doel van artikel 91, lid 2, dat een minnelijke regeling van tussen ambtenaren of functionarissen en de administratie gerezen geschillen mogelijk wil maken en bevorderen, is dus bereikt. Nieuwe klachten tegen latere besluiten van de werkgever, en met name tegen de informatieve nota van 4 april 1979 en de maandelijkse salarisafrekeningen, waren daarom overbodig.

Verordeningen van de Raad kunnen via een exceptie van onwettigheid (artikel 184 EEG-Verdrag) indirect door ambtenaren worden aangevallen.

Op grond van dit alles menen verzoekers dat de beroepen ontvankelijk zijn. Dientengevolge is ook hun verzoek om vergoeding van de door de inwerkingtreding van de verordeningen nrs. 3085/78 en 3086/78 geleden schade ontvankelijk. Deze schadevordering vloeit impliciet doch niet noodzakelijkerwijs voort uit het verzoek tot nietigverklaring.

In dupliek merkt de *Commissie* op, dat de verordeningen niet kunnen worden betwist via de in artikel 184 EEG-Verdrag bedoelde exceptie van onwettigheid, aangezien de beroepen noch ontvankelijk zijn in het kader van artikel 179, noch in dat van artikel 173 EEG-Verdrag. Beroepen van ambtenaren, die in het kader van artikel 179 worden ingesteld, moeten gericht zijn tegen het tot aanstelling bevoegde bezag en betrekking hebben op een handelen of nalaten van dit gezag; aan deze voorwaarde is niet voldaan, wanneer het beroep tegen een verordening van de Raad is gericht.

Aangezien bovendien de verordeningen nrs. 3085/78 en 3086/78 geen tot verzoekers gerichte beschikkingen zijn, is het beroep ook niet-ontvankelijk voor zover het op artikel 173 EEG-Verdrag is gebaseerd.

De informatieve nota van 4 april 1979 is niet een voor beroep vatbaar bezwarend besluit. Zij kan niet het karakter hebben van een algemeen besluit waarbij de verordeningen nrs. 3085/78 en 3086/78 op een deel van het personeel van de Commissie van toepassing worden verklaard. Die verordeningen zijn verbindend en „self-executing" en zijn voor het gehele personeel gaan gelden vanaf het moment van hun inwerkingtreding. Verzoekers behoren te weten dat hun rechtspositie wordt beheerst door de Regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden en door artikel 17 van bijlage VII, dat samen met artikel 63 van het Statuut de wijze regelt waarop een ambtenaar een deel van zijn bezoldiging kan overmaken. Zij hadden moeten weten dat deze bepalingen door de verordeningen nrs. 3085/78 en 3086/78 waren gewijzigd. De Commissie verwerpt daarom het argument van verzoekers, dat de informatieve nota van 4 april 1979 „te hunnen aanzien gelijk is te stellen met het besluit waarvan zij nietigverklaring vorderen en waarvan zij de datum en de exacte aard niet kennen".

De Commissie verwerpt eveneens het argument van verzoekers, dat zij anders vanaf april maandelijks een klacht hadden moeten indienen tegen hun maandelijkse salarisafrekening. Een klacht, gevolgd door een beroep tegen de salarisafrekening over april 1979, zou hebben gegolden als klacht en beroep tegen de volgende salarisafrekeningen.

Naar aanleiding van de opmerking van verzoekers, dat de beroepen eveneens zijn gericht tegen het uitdrukkelijke besluit van de Commissie van 12 juli 1979 tot afwijzing van hun klacht, stelt de Commissie vast dat volgens de vaste rechtspraak van het Hof een dergelijk beroep niet-ontvankelijk is (arrest van 8 februari 1973, zaak 33/72, Gunnella, Jurispr. 1973, blz. 475, en arrest van 15 juni 1976, zaak 1/76, Mack, Jurispr. 1976, blz. 1017). Bezwarende handelingen zijn handelingen die voor een bepaalde rechtspositie rechtstreekse gevolgen kunnen hebben (arrest van 10 december 1969, zaak 32/68, Grasselli, Jurispr. 1969, blz. 505).

Een bevestigende handeling, zoals het besluit van de Commissie van 12 juli 1979, is een handeling waarbij het tot

aanstelling bevoegde gezag, waarbij voordien een klacht in de zin van artikel 90, lid 2, van het Statuut is ingediend, in zijn antwoord het besluit bevestigt waartegen de klacht is gericht. Het beroep moet tegen het bezwarende besluit worden gericht en niet tegen de bevestigende handeling.

In zijn exceptie van niet-ontvankelijkheid stelt de *Raad* dat het bezwarende besluit een administratieve maatregel van de Commissie is, namelijk het sinds 1 april 1979 ten aanzien van verzoekers toepassen van de uit de verordeningen nrs. 3085/78 en 3086/78 voortvloeiende omrekeningskoersen voor het over te maken deel van hun bezoldiging. Ten aanzien van de door de Commissie aangeworven personeelsleden van de JET Joint Undertaking, behoort volgens de Raad de toepassing van deze koersen tot de taak van de Commissie in haar hoedanigheid van tot aanstelling bevoegd gezag. Onder deze omstandigheden kunnen de beroepen niet worden geacht rechtstreeks tegen de Raad te zijn gericht.

Artikel 91, lid 1, Ambtenarenstatuut bepaalt dat het Hof bevoegd is uitspraak te doen „... in elk geschil tussen de Gemeenschappen en een van de in dit Statuut bedoelde personen, dat betrekking heeft op de wettigheid van een besluit waardoor deze persoon zich bezwaard acht in de zin van artikel 90, lid 2". Laatstgenoemde bepaling preciseert het begrip bezwarend besluit: het kan daarbij gaan om een besluit dat het tot aanstelling bevoegde gezag heeft genomen, of om een bij het Statuut verplichte maatregel die dat gezag achterwege heeft gelaten. Een door de Raad genomen besluit kan derhalve geen bezwarend besluit in de zin van artikel 90, lid 2, zijn, daar hij ten aanzien van verzoekers niet het tot aanstelling bevoegde gezag is.

Ten aanzien van de vordering van verzoekers tot veroordeling van de Commissie om hun het door en sinds de toepassing van de verordeningen nrs. 3085/78 en 3086/78 geleden salarisverlies te vergoeden, stelt de Raad, met een beroep op de rechtspraak van het Hof (arrest van 20 oktober 1975, zaak 19/75, Meyer-Burckhardt, Jurispr. 1975, blz. 1171, en arrest van 17 februari 1977, zaak 48/76, Reinarz, Jurispr. 1977, blz. 291), dat de door verzoekers ingestelde vorderingen uit niet-contractuele aansprakelijkheid niet-ontvankelijk zijn op de gronden die reeds in verband met de op artikel 91 van het Statuut gebaseerde nietigheidsacties zijn aangevoerd.

In hun antwoord op de exceptie van niet-ontvankelijkheid van de Raad stellen *verzoekers* dat zij geen rechtstreeks beroep tegen de Raad hebben willen instellen, doch het nuttig achten dat de Raad, als auteur van de in het beroep aangevallen verordeningen, zich kan uitlaten over de verweten onrechtmatigheid.

Verzoekers menen dat aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden van artikel 184 EEG-Verdrag is voldaan.

Het beroep is primair gericht tegen een bezwarend besluit van het tot aanstelling bevoegde gezag, waarbij het geschil voordien aanhangig is gemaakt overeenkomstig artikel 90, lid 2, van het Statuut. Dit bezwarend besluit is genomen op basis van twee verordeningen van de Raad. Mitsdien is zowel voldaan aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden van artikel 91 van het Statuut als aan die van artikel 184 EEG-Verdrag.

Verzoekers zeggen geen beroep ex artikel 215, lid 2, EEG-Verdrag terzake van niet-contractuele aansprakelijkheid tegen

de Raad of de Commissie te hebben willen instellen. De verplichting van de Commissie om verzoekers schadeloos te stellen voor hun salarisverlies, spruit voort uit de schending van de arbeidsovereenkomst. Dit is een contract tussen de Commissie en verzoekers, waar de Raad dus geheel buiten staat.

IV — Mondelinge behandeling

Ter terechtzitting van 19 en van 20 februari 1981 zijn partijen in hun pleidooien gehoord.

De advocaat-generaal heeft ter terechtzitting van 14 mei 1981 conclusie genomen.

In rechte

1 Bij verzoekschriften, neergelegd ter griffie van het Hof op 22 oktober respectievelijk 26 oktober 1979, hebben verzoekers, dr. G. Venus en dr. W. Obert, tijdelijke functionarissen van de Commissie, in dienst bij de gemeenschappelijke onderneming „Joint European Torus (JET) Joint Undertaking" in het Verenigd Koninkrijk, krachtens artikel 91 van het Ambtenarenstatuut (hierna: het Statuut) beroep ingesteld tot nietigverklaring van het besluit van de Commissie om de omrekeningskoers voor het over te maken gedeelte van hun bezoldiging vast te stellen op UKL 1 = DM 6,09.

2 Bij besluit van de Raad van 30 mei 1978 (PB L 151 van 1978, blz. 10) is een gemeenschappelijke onderneming in het leven geroepen met de naam „Joint European Torus (JET) Joint Undertaking" (hierna JET), die ten doel heeft een grote torus van het tokamak-type met bijbehorende installaties te bouwen, in bedrijf te nemen en te exploiteren. Artikel 2 van het besluit bepaalt dat de als bijlage aan het besluit gehechte statuten van JET worden goedgekeurd. Artikel 8.5 van de statuten bepaalt onder meer dat, tenzij in speciale gevallen anders wordt besloten, het personeel door de Commissie in tijdelijke ambten wordt aangeworven overeenkomstig de „Regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van de Gemeenschappen" (hierna: de Regeling) en door de Commissie aan de onderneming wordt toegewezen.

3 Verzoeker Venus heeft de Duitse nationaliteit. Hij is afgestudeerd als natuurkundige en gepromoveerd tot doctor in de natuurwetenschappen aan de Technische Universiteit te München. Hij is aangeworven als tijdelijk functionaris bij JET met indeling in de rang A4, salaristrap 1, op basis van aanbie-

dingen van 8 november en 13 december 1978. In het aanbod van 13 december 1978 werd verklaard dat hij van zijn totale salaris, in Belgische franken uitgedrukt een bedrag van BFR 155 842 per maand belopend, 35 %, ofwel BFR 54 545 kon overmaken naar zijn land van herkomst tegen een koers waardoor de werkelijke kosten van de overmaking slechts UKL 389,60 zouden bedragen, zodat verzoeker per saldo een salaris van UKL 723,56 zou overhouden. Verzoeker heeft dit aanbod aanvaard en met de Commissie een op 13 december 1978 gedateerde schriftelijke overeenkomst gesloten.

4 Verzoeker Obert heeft de Duitse nationaliteit. Hij is aan de Universiteit van Karlsruhe afgestudeerd als natuurkundige. Hij is aangeworven als tijdelijk functionaris in de rang A 5, salaristrap 3, op basis van een aanbod van 27 oktober 1978. Daarbij was een berekening van zijn nettobezoldiging gevoegd, waarin werd verklaard dat hij van zijn totale salaris, in Belgische franken uitgedrukt een bedrag van BFR 157 247 per maand belopend, 35 % ofwel BFR 55 036 kon overmaken naar zijn land van herkomst tegen een koers waardoor de werkelijke kosten van de overmaking slechts UKL 458,63 zouden bedragen, zodat hij per saldo een salaris van UKL 664,56 zou overhouden. Verzoeker heeft dit aanbod aanvaard en met de Commissie een op 21 november 1978 gedateerde schriftelijke overeenkomst gesloten.

5 In de overeenkomsten met verzoekers werd gestipuleerd dat zij gebonden waren door de bepalingen voor tijdelijke functionarissen in de zin van artikel 2a van de Regeling.

6 De bepalingen inzake de bezoldiging en de vergoeding van kosten voor deze groep zijn neergelegd in hoofdstuk 5 van de Regeling. Artikel 27, dat deel uitmaakt van dit hoofdstuk, bepaalt dat de artikelen 16 en 17 van bijlage VII bij het Statuut op overeenkomstige wijze op hen van toepassing zijn.

7 Verzoekers hebben dus, overeenkomstig artikel 17 van bijlage VII bij het Statuut, via de Commissie regelmatig een gedeelte van hun bezoldiging overgemaakt in de valuta van hun land van herkomst.

8 Op 21 december 1978 heeft de Raad verordening (Euratom, EGKS, EEG) nr. 3085/78 vastgesteld (PB L 369 van 1978, blz. 6), die in artikel 1 bepaalt dat artikel 63 van het Statuut moet worden gelezen als volgt:

„De bezoldiging van de ambtenaar wordt uitgedrukt in Belgische frank. Zij wordt uitbetaald in de valuta van het land waar de ambtenaar zijn functie uitoefent.

De bezoldiging uitbetaald in een andere valuta dan de Belgische frank, wordt berekend op basis van de wisselkoersen die gebruikt worden voor de uitvoering van de algemene begroting der Europese Gemeenschappen op 1 juli 1978.

De datum wordt bij het in artikel 65 voorgeschreven jaarlijkse onderzoek naar het bezoldigingspeil op voorstel van de Commissie door de Raad gewijzigd met gekwalificeerde meerderheid van stemmen vastgesteld in lid 2, tweede alinea, eerste streepje, van artikel 148 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap en van artikel 118 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie.

Onverminderd de toepassing van de artikelen 64 en 65 worden de krachtens deze artikelen vastgestelde aanpassingscoëfficiënten in geval van wijziging van voornoemde datum aangepast door de Raad die, volgens de procedure van de derde alinea, de gevolgen van de schommeling van de Belgische frank ten opzichte van de in de tweede alinea bedoelde koersen corrigeert".

9 Artikel 2 van deze verordening bepaalt:

„Artikel 17 van bijlage VII van het Statuut wordt als volgt gelezen:

Artikel 17

1. De aan de ambtenaar verschuldigde bedragen worden uitbetaald op de plaats en in de valuta van het land waar de ambtenaar zijn functie uitoefent.

2. Onder de voorwaarden van een regeling die, na advies van het Comité voor het Statuut, in gemeenschappelijk overleg door de Instellingen van de Gemeenschappen wordt vastgesteld, kan de ambtenaar:

a) door bemiddeling van de Instelling waartoe hij behoort, regelmatig een deel van inkomsten laten overmaken, indien dit niet het bedrag van de ontheemdingstoelage of de buitenlandtoelage overschrijdt;

— hetzij in de valuta van de Lid-Staat waarvan hij onderdaan is;

— hetzij in de valuta van de Lid-Staat waarin hij zelf woonachtig is, dan wel waar een gezinslid te zijnen laste verblijfplaats heeft;

— hetzij in de valuta van het land waar hij zijn vorige standplaats had of het land van de zetel van zijn Instelling, op voorwaarde dat het een ambtenaar betreft die buiten het grondgebied van de Gemeenschappen te werk is gesteld;

b) boven het in de aanhef van sub a) aangegeven maximum regelmatig gelden laten overmaken, voor zover deze bestemd zijn voor zijn voor de bestrijding van uitgaven die in het bijzonder verband houden met regelmatig terugkerende en met bewijzen gestaafde lasten die de ambtenaar buiten het land waar de zetel van zijn Instelling is gevestigd of waar hij zijn functie uitoefent, draagt;

c) bij hoge uitzondering en in deugdelijk gemotiveerde gevallen worden toegestaan de bedragen waarover hij in sub a) bedoelde valuta's zou willen beschikken, buiten bovengenoemde regelmatige overmakingen te doen overmaken.

3. De in lid 2 bedoelde overmakingen geschieden op basis van de in artikel 63, tweede alinea, van het Statuut bedoelde wisselkoersen; op de over te maken bedragen wordt de coëfficiënt toegepast die verkregen wordt door deling van de aanpassingscoëfficiënt voor het land in welks valuta de overmaking geschiedt door de aanpassingscoëfficiënt die is vastgesteld voor het land waarin de ambtenaar zijn standplaats heeft."

10 Volgens artikel 4 van verordening nr. 3085/78 treedt deze op 1 januari 1979 in werking en is zij van toepassing met ingang van 1 april 1979.

11 Op 21 december 1978 heeft de Raad eveneens verordening (Euratom, EGKS, EEG) nr. 3086/78 vastgesteld, tot wijziging van de aanpassingscoëfficiënten die van toepassing zijn op de bezoldigingen en de pensioenen van de ambtenaren en andere personeelsleden van de Europese Gemeenschappen ingevolge de wijziging van de bepalingen van het Statuut betreffende de bij de toepassing van het Statuut te gebruiken muntpariteiten. Artikel 1, lid 1, van de verordening stelt onder meer de op de bezoldigingen toepasselijke aanpassingscoëfficiënt vast op 98,7 voor de Bondsrepubliek Duitsland en op 62,5 voor het Verenigd Koninkrijk.

12 Ten gevolge van de nieuwe regeling steeg de koers van de Duitse Mark ten opzichte van het Engelse pond van UKL 1 = DM 10,24 naar UKL 1 = DM 6,096. Bijgevolg, aldus verzoekers, leidde de toepassing van deze regeling tot een aanmerkelijk verlies in reëel salaris, daar het overgemaakte bedrag in Duitse Marken gelijk bleef, maar het in Engelse ponden uitbetaalde saldo verminderde.

13 Ingevolge artikel 46 van de Regeling zijn de bepalingen van titel VII van het Statuut (dat wil zeggen de artikelen 90 en 91) betreffende verzoeken en beroep, van overeenkomstige toepassing op verzoekers.

14 Bij schrijven van 15 maart 1979 hebben verzoekers te zamen met andere leden van het wetenschappelijk personeel van JET, een collectief verzoek gericht tot de JET-raad, waarin zij hem verzochten een overgangsregeling vast te stellen om een vermindering van hun reëel salaris te voorkomen.

15 Bij individuele brieven van 26 maart 1979 hebben verzoekers de Commissie gevraagd de litigieuze regeling niet op hen toe te passen, dan wel in hun geval compenserende overgangsmaatregelen toe te passen.

16 Bij brief van 12 juli 1979 antwoordde de Commissie dat zij in de eerste plaats niet, zonder haar bevoegdheden te buiten te gaan, verordeningen van de Raad, die op regelmatige wijze in werking waren getreden, buiten toepassing kon laten en dat de wijzigingen van het Statuut bovendien inhoudelijk haar instemming hadden.

17 Beide verzoekers hebben daarop beroep in rechte aanhangig gemaakt zowel tegen de Raad als tegen de Commissie. Zij vragen het Hof het besluit van de werkgever om de omrekeningskoers voor het over te maken gedeelte van hun bezoldiging vast te stellen op UKL 1 = DM 6,09, nietig te verklaren, althans ten hunnen aanzien niet van toepassing te verklaren; voor recht te verklaren dat de omrekeningskoers voor dit over te maken gedeelte de contractueel door partijen vastgestelde koers is, dat wil zeggen UKL 1 = DM 10,24; en de Commissie te veroordelen hun het salarisverlies te vergoeden dat zij door de litigieuze regeling hebben geleden.

18 Verzoekers voeren twee middelen aan. Het eerste middel is ontleend aan de schending van verworven rechten. Volgens verzoekers wordt de rechtspositie van tijdelijke functionarissen beheerst door hun aanstellingsovereenkomst. De rechten en verplichtingen van verzoekers zouden dus in de eerste plaats uit hun aanstellingsovereenkomst voortvloeien en niet uit de Regeling. Ten aanzien van de bezoldigingsvoorwaarden zou in casu een bijzondere overeenkomst tussen partijen zijn gesloten. De verschillende elementen van die bezoldiging waren nauwkeurig vermeld in de aanstellingsbrieven van 26 oktober 1978 (Obert) en van 8 november en 13 december 1978 (Venus). Die rechten en verplichtingen zouden door de litigieuze regeling niet eenzijdig kunnen worden gewijzigd en de werkgever zou dus de rechten hebben geschonden die verzoekers rechtsgeldig bij overeenkomst hadden verkregen.

19 Het tweede middel is ontleend aan schending van het gewettigd vertrouwen dat elke ambtenaar mag stellen in het gezag waarbij hij in dienst is. Verzoekers hadden hun werk opgegeven en, in het geval van Venus, hun gezin achtergelaten om de door de Commissie aangeboden functie te aanvaarden, in goed vertrouwen op de concrete, becijferde voorstellen die hun tijdens de onderhandelingen vóór hun aanstelling waren gedaan; de mogelijkheid om een groot gedeelte van hun salaris tegen de in de aanstellingsbrieven vermelde koers over te maken naar hun land van herkomst, waar zij nog zware financiële verplichtingen hadden, zou voor hen een reden zijn geweest om het aanbod te aanvaarden en ware derhalve als een wezenlijk element daarvan te beschouwen. Het zou in strijd zijn met het algemene beginsel van de rechtszekerheid dat verzoekers nu in een volstrekt andere positie worden gebracht door een inbreuk op de fundamentele voorwaarden die bepalend waren voor hun aanvaarding van de aangeboden betrekking.

De ontvankelijkheid

20 Bij memorie, neergelegd ter griffie van het Hof op 14 januari 1980, heeft de Raad krachtens artikel 91 van het Reglement voor de procesvoering een exceptie van niet-ontvankelijkheid opgeworpen. Noch het voorwerp van de beroepen noch de petita zouden een handeling van de Raad betreffen. De Raad zou ten aanzien van verzoekers niet het tot aanstelling bevoegde gezag zijn. Verzoekers zouden trouwens nooit een klacht in de zin van artikel 90, lid 2, van het Statuut tot de Raad hebben gericht. Ten aanzien van de vordering tot veroordeling van de Commissie tot vergoeding van het door en sinds de toepassing van de litigieuze regeling geleden salarisverlies, stelt de Raad

dat, afgezien van het feit dat deze vordering uitdrukkelijk tegen de Commissie is gericht, verzoekers' actie terzake van niet-contractuele aansprakelijkheid eveneens niet-ontvankelijk is. De beweerdelijk door verzoekers geleden schade zou zijn te beschouwen als een rechtstreeks gevolg van de toepassing van het besluit waarvan de nietigheid wordt ingeroepen, en onder dergelijke omstandigheden zouden de schade-actie en de nietigheidsactie samenvallen.

21 Verzoekers antwoorden de Raad, dat zij geen rechtstreeks beroep tegen een van zijn handelingen hebben willen instellen, doch voegen hieraan toe dat zij meenden de Raad, die de auteur van de litigieuze verordeningen is, indirect in het geding te moeten betrekken. Zij verklaren dat het niet hun bedoeling is en ook nooit is geweest, op grond van artikel 215 EEG-Verdrag beroep terzake van niet-contractuele aansprakelijkheid in te stellen tegen de Raad of de Commissie.

22 De exceptie moet worden aanvaard. Blijkens de artikelen 90 en 91 van het Statuut kan immers een klacht, en dientengevolge een beroep, slechts worden gericht tegen het tot aanstelling bevoegde gezag, waarvan het bezwarende besluit moet zijn uitgegaan.

23 Ook de Commissie stelt, in haar verweerschrift, dat het beroep niet-ontvankelijk is. Met betrekking tot het verzoek om „nietigverklaring van het besluit van de werkgever om de omrekeningskoers voor het over te maken gedeelte van de bezoldiging vast te stellen op UKL 1 = DM 6,09", ziet zij drie mogelijkheden. Zo de beroepen zouden strekken tot nietigverklaring van de verordeningen nrs. 3085/78 en 3086/78, zouden zij niet een besluit betreffen van het tot aanstelling bevoegde gezag en dus uit dien hoofde niet-ontvankelijk zijn. Zouden de beroepen strekken tot nietigverklaring van de circulaire van 4 april 1979, afkomstig van de administratie van JET, dan zouden zij eveneens niet-ontvankelijk zijn: in de eerste plaats omdat deze circulaire een stuk is met een zuiver verklarende functie ten aanzien van de inhoud en de gevolgen van de nieuwe statutaire bepalingen en het dus geen bezwarend besluit kan zijn in de zin van artikel 90 van het Statuut, en vervolgens omdat verzoekers geen enkele klacht tegen de circulaire hebben ingediend. Een derde mogelijkheid tenslotte zou zijn dat de beroepen strekken tot nietigverklaring van de individuele besluiten tot vaststelling van de bezoldiging over april 1980; ook dan zouden zij niet-ontvankelijk zijn omdat verzoekers geen enkele klacht hebben ingediend over de vaststelling van hun bezoldiging over april. De niet-ontvankelijkheid van het verzoek tot nietigverklaring zou de niet-ontvankelijkheid meebrengen van het daaraan gekoppelde verzoek tot schadevergoeding.

24 Verzoekers antwoorden dat de Commissie hen niet zonder met zichzelf in tegenspraak te komen, kan verwijten niet eerst een administratieve klacht te hebben ingediend tegen een besluit dat zij naar eigen zeggen niet ongedaan kon maken of wijzigen. Met de administratieve klachten van 15 en 26 maart 1979 zou het geschil rechtsgeldig bij de Commissie aanhangig zijn gemaakt en mitsdien zouden de beroepen, voor zover gericht tegen het besluit van de werkgever om hun bezoldiging overeenkomstig de litigieuze verordeningen vast te stellen, ontvankelijk zijn en dus ook hun verzoek om vergoeding van de schade die zij door dat besluit hadden geleden.

25 Het beroep is eveneens niet-ontvankelijk voor zover het tegen de Commissie is gericht. De klachten van verzoekers dateren van maart 1979. Eerst op 15 april 1979 heeft de Commissie, met de vaststelling van de salarisafrekening voor april 1979, de nieuwe verordeningen toegepast en daarmee het eerste besluit genomen dat voor verzoekers bezwarend kon zijn in de zin van het Statuut. De klachten waren mitsdien prematuur. Na ontvangst van hun salarisafrekening over april 1979 hebben verzoekers daartegen nooit een klacht ingediend krachtens artikel 90, lid 2 van het Statuut. Indien de klachten van 5 en 26 maart zijn te beschouwen als verzoeken aan de Commissie in de zin van artikel 90, lid 1, van het Statuut, om jegens verzoekers een besluit te nemen, dan hebben dezen nagelaten een klacht in de zin van artikel 90, lid 2, in te dienen tegen de weigering van de Commissie een dergelijk besluit te nemen, waarbij het er niet toe doet of deze weigering tot uitdrukking is gekomen in de circulaire van 4 april 1979 of in de brief van 12 juli 1979. Nu er niet, na een bezwarend besluit, op regelmatige wijze, een klacht is ingediend, krachtens artikel 90, lid 2, van het Statuut, zijn de beroepen niet-ontvankelijk.

26 Het valt te betreuren dat de Commissie verzoekers in de aanstellingsbrieven van 27 oktober en van 13 december 1978 nauwkeurige mededelingen heeft gedaan over de bij overmakingen toe te passen koersen, terwijl zij wist dat deze aanzienlijk zouden worden gewijzigd door de verordeningen waarvan zij de Raad in dezelfde periode met klem had verzocht ze vóór het einde van 1978 vast te stellen. Deze omstandigheid heeft echter geen enkele invloed op de ontvankelijkheid van de beroepen.

27 Gelet op het voorafgaande, moeten de beroepen niet-ontvankelijk worden verklaard.

28 Ingevolge artikel 69, paragraaf 2, van het Reglement voor de procesvoering moet de in het ongelijk gestelde partij in de kosten worden verwezen.

29 Daar het evenwel de termen van de aanstellingsbrieven van de Commissie zijn geweest, die verzoekers ertoe hebben gebracht beroep in te stellen, wordt de Commissie verwezen in de kosten van het geding.

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

rechtdoende,

1. **Verklaart de beroepen niet-ontvankelijk.**

2. **Verwijst de Commissie in de kosten van het geding.**

Bosco O'Keeffe Koopmans

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 27 oktober 1981.

De griffier
A. Van Houtte

De president van de Eerste kamer
G. Bosco

CONCLUSIE VAN DE ADVOCAAT-GENERAAL F. CAPOTORTI

(zie zaak 167/80, blz. 1512)